

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 420/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. C., L., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., S., vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 10 C 506/2001 zo 6. júna 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 Co 146/2012 z 21. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. C. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júla 2013 doručená sťažnosť M. C. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods.

1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 506/2001 zo 6. júna 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 146/2012 z 21. marca 2013.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla: „Navrhovateľka podala dňa 31. 1. 2001... žalobu o vyslovenie absolútnej neplatnosti časti kúpnych zmlúv o prevode vlastníctva pozemku...

Dôvodom podania takéhoto návrhu bola tá skutočnosť, že na základe rozhodnutia... M. zo dňa 7. 7. 1964 bol sťažovateľke neoprávnene vyvlastnený majetok, ktorý bol v jej vlastníctve na základe kúpno-predajnej zmluvy zo dňa 30. 6. 1949. Vzhľadom k tomu, že do podania žaloby boli sťažovateľke vydané neprávom zamietavé rozhodnutia v reštitučných konaniach v zmysle zákona č. 87/1991 Zb..., ako aj v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde..., bola prinútená k podaniu vyššie uvedenej žaloby.

Aj rozhodnutie Okresného súdu Poprad č. k. 10 C 506/2001 v spojitosti s rozhodnutím Krajského súdu Prešov č. k. 17 Co 146/2012 uprelo sťažovateľke právo vlastníť majetok podľa článku 20 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 46 Ústavy SR, keďže aj tieto súdy nenapravili krivdy spáchané štátom voči sťažovateľke v roku 1964, kedy došlo k neoprávnenému vyvlastneniu majetku sťažovateľky, pričom jej nikdy doposiaľ nebola poskytnutá žiadna právna ochrana ani primeraná náhrada od rôznych inštitúcií ako aj súdov.

Sťažovateľka sa dožadovala ochrany vlastníckeho práva pred všeobecnými súdmi a teda podaným návrhom sa domáhala absolútnej neplatnosti časti kúpnych zmlúv o prevode vlastníctva pozemku podľa ustanovenia § 39 OZ, pretože uzatvorenie jednotlivých kúpnych zmlúv medzi odporcom v 12. rade a ostatnými odporcami je v rozpore s ustanovením § 39 OZ, pretože tieto právne úkony obchádzajú ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb. ako aj ustanovenia § 5 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. Na tieto zákonné ustanovenia upozornila sťažovateľka už vo svojom žalobnom návrhu, hoci na absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí prihliadať súd ex offo.

Právne účinky absolútnej neplatnosti zasahujú aj do vecnoprávneho (vlastníckeho) vzťahu, ktorý vznikol na základe neplatného právneho úkonu. Na to, aby nastali právne

účinky absolútnej neplatnosti, nie je v zásade potrebný súdny výrok o neplatnosti právneho úkonu. Rozhodnutie súdu je však potrebné, ak v súvislosti s neplatným právnym úkonom treba urobiť ešte ďalší úkon (napr. výmaz práva z katastra nehnuteľnosti). Z tohto dôvodu bola nútená sťažovateľka podať takúto žalobu a v žiadnom prípade nemožno konštatovať, že by sťažovateľka nemala naliehavý právny záujem dožadovať sa neplatnosti uvedených kúpnych zmlúv tak, ako to uviedol prvostupňový súd na 6. strane odôvodnenia rozsudku.

Sťažovateľka práve naopak mala mimoriadne naliehavý právny záujem na vyslovení absolútnej neplatnosti uvedených kúpnych zmlúv, pretože bola nepochybné vlastníčkou nehnuteľností prevádzaných v kúpnych zmluvách a teda jej právne postavenie vo vzťahu k uvedeným nehnuteľnostiam by sa samozrejme zmenilo, keďže v prípade kladného rozhodnutia súdu by sa jej tieto nehnuteľnosti vrátili.

Pre úspešnosť v spore v danom prípade bolo zo strany sťažovateľky nutné preukázať splnenie predovšetkým týchto podmienok:

1. vecnú aktívnu legitimáciu

2. aké zákony sú v rozpore s právnym úkonom

3. či si sťažovateľka uplatnila svoje právne nároky v zmysle zákona č. 87/1991 Zb., resp. iných na vec sa vzťahujúcich právnych noriem

Z vykonaného dokazovania a z predložených listinných dôkazov bolo nepochybné, že vyššie uvedené podmienky boli splnené, preto je nepochopiteľné, že súdy žalobu zamietli.

Ad 1) Čo sa týka vecnej aktívnej legitimácie je absolútne neprijateľný právny názor súdov, že sťažovateľka má nedostatok vecnej aktívnej legitimácie na podanie tejto žaloby, keďže sťažovateľka so svojim teraz už nebohým manželom spoločne nadobudli dňa 30. 6. 1949 kúpnu zmluvou nehnuteľnosti, ktoré následne právny predchodca odporcu v 12. rade previedol na ostatných odporcov v rozpore so zákonom č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Je nepochybné, že sťažovateľka bola vlastníčkou uvedených nehnuteľností až do nezákonného vyvlastnenia štátom v 60. rokoch 20. storočia. Vzhľadom k tejto skutočnosti a predovšetkým právneho titulu (kúpnej zmluvy zo dňa 30. 6. 1949) je sťažovateľka oprávnená domáhať sa neplatnosti kúpnych zmlúv uvedených v žalobnom návrhu.

Ad 2) Sťažovateľka nepochybné poukázala vo svojom návrhu, aké ustanovenia zákona obišiel právny predchodca odporcu v 12. rade, keď prevádzal ostatným odporcom nehnuteľnosti uvedené v kúpnopredajných zmluvách.

Ad 3) Sťažovateľka osvedčila aj túto podmienku, keďže je nepochybné, že sa svojho vlastníckeho práva na vydanie nehnuteľností domáhala v rámci reštitučného zákona, avšak neúspešne, preto sa oprávnene domáhala svojich práv cestou všeobecných súdov...

Sťažovateľka je presvedčená, že došlo k závažnému zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces ako aj do práva vlastníť majetok. Bezprecedentným spôsobom bol sťažovateľke vyvlastnení majetok, t.j. nebol daný na to žiadny verejný záujem, nebolo to vykonané v nevyhnutnej miere a v konečnom dôsledku jej nebola poskytnutá ani žiadna primeraná náhrada...“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 146/2012 zo dňa 21. 03. 2013 a rozsudkom Okresného súdu Poprad č. k. 10 C 506/2001 zo dňa 06. 06 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 146/2012 zo dňa 21. 03. 2013 a rozsudok Okresného súdu Poprad č. k. 10 C 506/2001 zo dňa 06. 06 2012 sa zrušujú a vec sa Okresnému súdu Poprad vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd...priznáva navrhovateľke finančné zadosťučinenie v sume 30.000 Eur.

4. Krajský súd Prešov a Okresný súd Poprad sú povinní uhradiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne doterajšie trovy konania vo výške 331,13 Eur... do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcovi.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy, ktorú poskytuje v rozsahu vyplývajúcom z ustanovení čl. 125 až čl. 130 ústavy, má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ale v odôvodnení riadne neodôvodnila a vôbec nekonkretizovala, v čom vidí porušenie svojho základného práva vlastníť majetok zakotveného v čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré je v systematike ústavy označené ako právo na súdnu a inú právnu ochranu (sťažovateľka

navyše označuje základné právo zakotvené v čl. 46 ods. 1 ústavy ako „právo na spravodlivý súdny proces“ a v petite ako „právo na spravodlivé súdne konanie“, ktoré je zakotvené v čl. 6 ods. 1 dohovoru), a tiež nekonkretizovala ani to, v čom vidí porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo svojej veci (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Odôvodnenie sťažnosti je teda nezrozumiteľné a neurčité a sťažovateľka iba tvrdí, že *„došlo k závažnému zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces ako aj do práva vlastníť majetok. Bezprecedentným spôsobom bol sťažovateľke vyvlastnený majetok, t.j. nebol daný na to žiadny verejný záujem, nebolo to vykonané v nevyhnutnej miere a v konečnom dôsledku jej nebola poskytnutá ani žiadna primeraná náhrada...“*.

Keďže sťažovateľka, ktorá je v konaní zastúpená kvalifikovaným odborníkom v oblasti práva (advokátom), v petite svojej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy (toto právo je zakotvené v čl. 20 ods. 1 ústavy) a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ale v samotnej sťažnosti iba opisuje skutkový stav pred vydaním rozhodnutí všeobecných súdov v jej veci a uvádza svoje právne úvahy, ktoré všeobecné súdy neakceptovali najmä v súvislosti s požiadavkou, že mala mať *„mimoriadne naliehavý právny záujem na vyslovení absolútnej neplatnosti... kúpnych zmlúv“*, a s jej tvrdením, že *„splnila všetky zákonné podmienky“*, aby jej žalobe všeobecné súdny vyhovel, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bez toho, aby preskúmal namietané rozsudky okresného súdu a krajského súdu) odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (obdobne napr. III. ÚS 210/2010, I. ÚS 584/2012, III. ÚS 571/2012).

Nad rámec ústavný súd k tomu uvádza, že takýto rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný

súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010 a I. ÚS 594/2012).

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj vzhľadom na to naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach **3. septembra 2013**